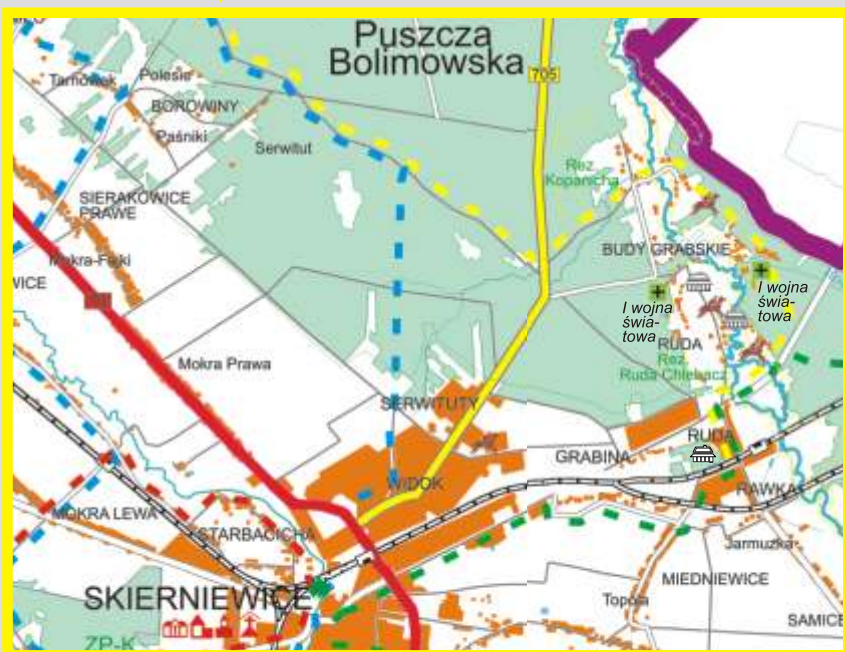
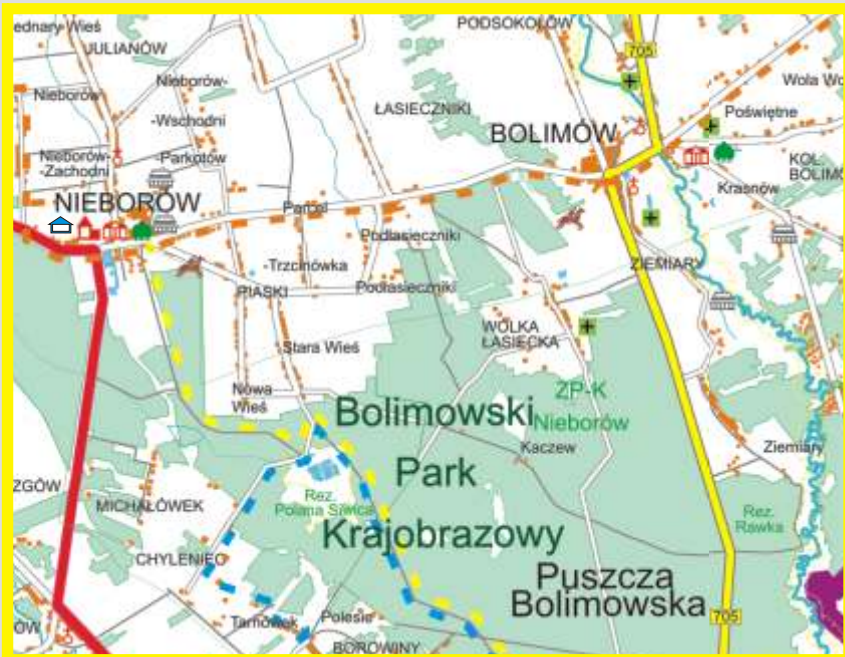

Szlak Puszczański Po Bolimowskim Parku Krajobrazowym, oznakowany kolorem żółtym, liczy 19 km. Trasa prowadzi z Nieborowa tzw. Droga Łowicka obok rezerwatu *Polana Siwica*, dalej poprzez Budy Grabskie i Rudę do stacji kolejowej Skierniewice Rawka. Rozpoczyna się przed bramą zespołu pałacowo-parkowego Radziwiłłów w Nieborowie. *Polana Siwica* to rezerwat łąkowy o pow. 69 ha. W Budach Grabskich, obecnie wsi letniskowej, znajdują się dwa cmentarze żołnierzy, poległych w maju 1915 r. podczas pierwszego na froncie wschodnim ataku gazowego (zginęło 9 tys. Rosjan). Największą atrakcją szlaku jest bogactwo przyrody Bolimowskiego Parku Krajobrazowego oraz Rezerwat *Rzeka Rawka*.

Nieborów - gospodarstwo agroturystyczne
STAJNIA U KOWALA

Puszcza Bolimowska

Droga Łowicka - przy pomnikowym drzewie

Starorzecze Rawki - olcha powalona przez bobra

NIEBORÓW - str. 33

BOLIMOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Położony jest na pograniczu dwóch województw: łódzkiego i mazowieckiego. Utworzony został w 1986 r. i zajmuje 23 130 ha. Park obejmuje obszar Puszczy Bolimowskiej, przez który przepływa rzeka Rawka (jako jedna z rzek w centralnej Polsce zachowała swój naturalny charakter). Puszcza stanowi relikwint dawnych puszczy królewskich, w których żyły ostatnie na świecie tury. Drzewostan parku stanowią gł. sosny, z niewielkimi domieszkami brzozy, osiki, dębu, lipy, grabu. Z kolei na terenach podmokłych występują olsy. Można tu znaleźć wiele roślin objętych ochroną gatunkową. Jest blisko 130 gatunków ptaków, m.in. bociany czarne, zimorodki, żurawie. Największym reprezentantem fauny jest łos. Osobliwością są rysie, które przywędrowały tu z Puszczy Kampinoskiej. Żyją tu też danielce, dziki, sarny, lisy, zające, piżmaki, jeże, borsuki, wydry. Najcenniejsze tereny parku objęte zostały ochroną, utworzono rezerwaty: *Rzeka Rawka*, *Kopanicha*, *Puszcza Mariańska*, *Polana Siwica*, *Ruda Chlebacz*. Bolimowski PK chroni wyjątkowy krajobraz polodowcowy w obrębie wysoczyzny moreny dennej z licznie występującymi polami wydmy. Znajdują się tu obiekty zabytkowe (w Nieborowie, Arkadii, Bolimowie) oraz pamiątki historyczne, w tym m.in. okopy i mogiły z obu wojen światowych.

REZERWAT POLANA SIWICA - str. 115

REZERWAT KOPANICHA

Rezerwat leśny, ochronie podlegają tu różniące się wilgotnością siedlisk, zbiorowiska boru bagienne, grądu i łęgu rosnące na skarpie doliny rzeki Rawki oraz położony niżej ols.

BUDY GRABSKIE

W źródłach historycznych wieś ta pojawiła się po raz pierwszy w 1445 r. W XVIII w. zamieszkiwali tu tzw. budnicy. Dziś Budy Grabskie są siedzibą Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej.

REZERWAT RUDA CHLEBACZ

Rezerwat leśny utworzony w celu ochrony 80-letniego podmokłego łęgu olszowego z niewielką domieszką sosny, dębu szypułkowego i jesionu.

REZERWAT RZĘKA RAWKA

Rezerwat wodny obejmuje rzekę Rawkę od źródła aż po ujście. Jest to silnie meandrująca rzeka o czystych wodach, mająca około 100 km długości. Większość powierzchni rezerwatu zajmują łąki, lasy łęgowe i olszowe, fragmenty torfowisk oraz roślinność szuwarowa. Na skarpach doliny rosną okazałe dęby. Jest miejscem życia 25 gatunków ryb. W 1983 r. w okolicy wsi Suliszewo wprowadzono bobry.

Nieborów
(węzeł szlaków)

4,5 km

Stara Wieś
(skrzyżowanie szlaków)

5,0 km

Rozwidlenie
szlaków

4,0 km

Skrzyżowanie
z drogą nr 705

1,5 km

Budy Grabskie

3,5 km

Most na
rzece
Rawce

Skierniewice
Rawka
(dworzec PKP)

Ośrodek Szkoleniowo-Wycieczkowy POD SOSNĄ, Nieborów, tel. 46 838 56 92, www.podsosna.eu

Gospodarstwa agroturystyczne:

- DOM W NIEBOROWIE, Nieborów, Al. Legionów Polskich 23, tel. 46 838 56 09, www.nieborow23.pl

- STAJNIA U KOWALA, Nieborów 233, tel. 46 838 55 18, www.stajniakowala.strefa.pl

- OBERŻA POD ŻŁOTYM PROSIAKIEM, Nieborów 175, tel. 501 327 880, www.zlotyprosiak.pl

- J. i R. Woynarowscy, ŁASIECZNIKI, tel. 603 982 536, www.lasieczniki.szu.pl

- B. i K. Grabowscy Stadnina Koni TARANT, Budy Grabskie 13a, tel. 46 835 11 77

- K. Przygodzki U PRZYGODZKICH, Budy Grabskie 57, tel. 602 320 221

- M. Prus, Ruda 8, tel. 46 835 13 04, 602 358

Szlak *Ptaki okolicy Skierniewic* oznakowany jest kolorem niebieskim i liczy 44 km. Prowadzi ze Skierniewic poprzez Zalew Zadębie, Strobów, Balcerów, Halinów, Las Zwierzyniecki, Sierakowice, Chylenie, obok rezerwatu *Polana Siwica*, Drogą Łowicką z powrotem do Skierniewic. Trasa wiedzie przez dzikie kompleksy leśne Puszczy Bolimowskiej i Lasu Zwierzynieckiego. To ostoje wyjątkowo rzadkich gatunków ptaków. Warto jednak przy okazji zwiedzić mijane miejscowości. Skierniewice są miastem, które od XIV w. należało do arcybiskupów gnieźnieńskich. W 1884 r. w rezydencji biskupiej z XVIII w. spotkali się cesarze Austro-Węgier i Niemiec. Po I wojnie światowej na terenie byłej rezydencji założono placówkę Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Zabytkiem jest zespół pałacowo-parkowy z barokowym pałacem z XVIII w., pałacikiem myśliwskim, oficynami, budynkami gospodarczymi, kordegardą i parkiem. Skierniewice były ważną stacją Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Obecnie są siedzibą jedynej w kraju Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa oraz Warzywnictwa.

Łabędzia rodzina na zalewie ZADĘBIE

Dwór w Strobowie

Rezerwat POLANA SIWICA

Miejsce egzekucji w czasie okupacji w Zwierzynie

SKIERNIEWICE - str. 117

SKIERNIEWICE - ZALEW ZADĘBIE

Powstał w granicach miasta Skierniewice, w pd.-zach. części miasta, w wyniku spiętrzenia rzeki Łupi. Ma ponad 25 ha pow. W wodach zbiornika występują m.in. lin, karaś, karp, szczupak i płoć. Pełni on funkcje rekreacyjno-sportową i wypoczynkową.

STROBÓW

Zachował się dwór z 2. poł. XIX w. z okalającym go parkiem. Obecnie mieści się w nim dom dziecka. W pobliżu rozległe stawy, powstałe ze spiętrzenia rzeki Łupi.

STROBÓW STAWY

Znajdują się tu rozległe stawy, położone na prawym i lewym brzegu rzeki Łupi, będące łowiskiem Okręgowego Związku Wędkarskiego. Łączna pow. wynosi 16 ha. Żyją tu następujące gatunki ryb: karas, lin, amur, jaź, płoć, okoń, szczupak, sandacz i leszcz. Przy brzegach gniazdują liczne ptaki wodne.

REZERWAT POLANA SIWICA

Rezerwat utworzony w celu ochrony śródleśnych polan w Bolimowskim Parku Krajobrazowym. Naliczono tu 225 gatunków roślin (w tym 9 gatunków chronionych) oraz 4 gatunki umieszczone na liście roślin zagrożonych. Polana ta jest również ostoją wielu gatunków zwierząt, w tym - miejscem lęgowym licznych gatunków ptaków.

LAS ZWIERZYNYEC

Stanowi zachodnią granicę miasta Skierniewice. Od 1919 r. mieści się tu siedziba Nadleśnictwa Skierniewice. Tereny nadleśnictwa są największym skupiskiem drzew pomnikowych w środkowej Polsce. Stwierdzono tu ponad 430 drzew pomnikowych należących do 12 gatunków. Południowa część lasu przez wiele lat była zamknięta - był tu duży poligon wojskowy, między innymi dla stacjonujących w Skierniewicach czołgów i wozów bojowych piechoty.

Skierniewice

10,0 km

Strobów

10,5 km

Dąbrowice
(przejazd przez tory PKP)

3,0 km

Zwierzyniec
(skrzyżowanie szlaków)

Mokra Lewa
2,5 km

Sierakowice Lewe
2,0 km

Borowiny

7,0 km

Stara Wieś
(skrzyżowanie szlaków)

11 km

Skierniewice (Widok)

Centrum Konf.-Roz. MARATON, Skierniewice, ul. Sobieskiego 20, tel. 46 832 46 28, www.maraton.org.pl
Centrum Hot.-Konf. POLONIA, Skierniewice, ul. Reymonta 18, tel. 46 833 63 08, www.polonia-skierniewice.com.pl

Usługi hotelarskie START, Skierniewice, ul. Pomologiczna 8, tel. 46 833 27 50, www.hotel-start.pl

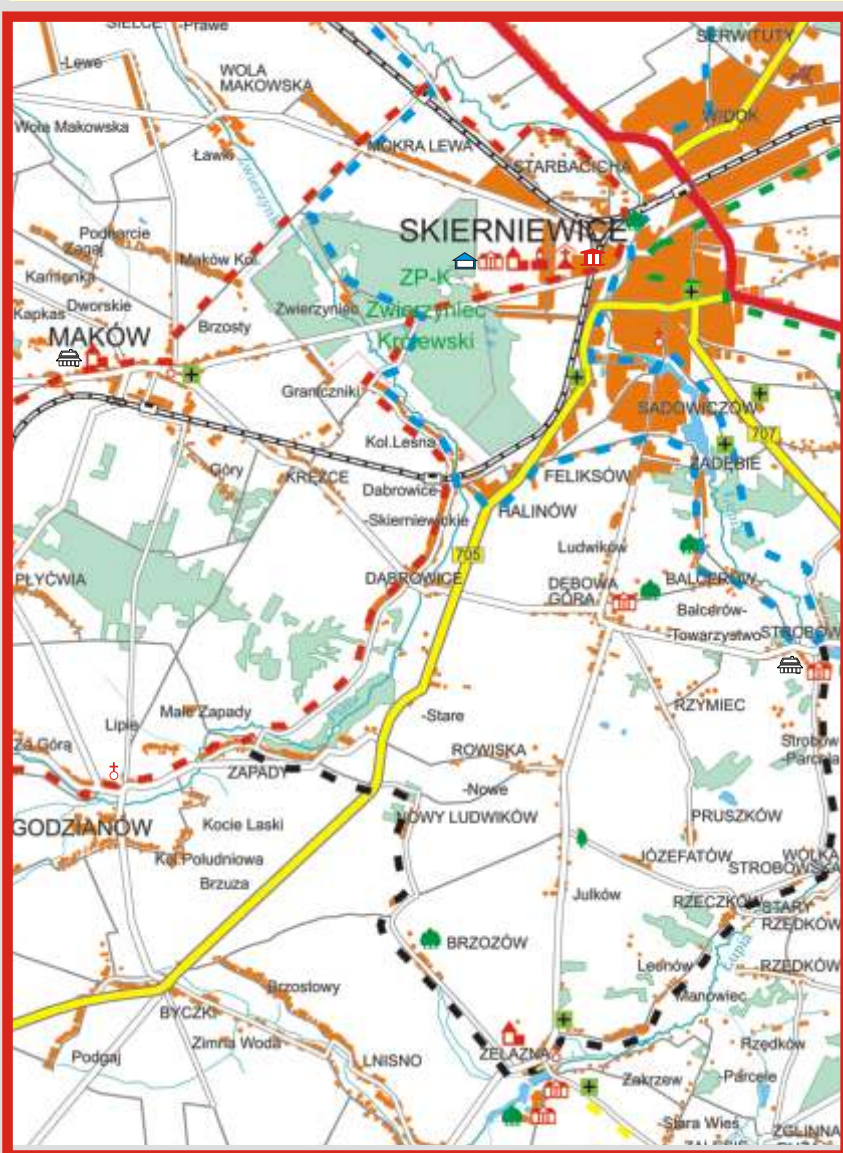
Usługi hotelarskie DWOREK, Skierniewice, ul. Piłsudskiego 24, tel. 46 832 58 83, www.hotel-dworek.pl

Gospodarstwa agroturystyczne:

- B. Flejszer PAŁACYK ŁOWCZEGO, Maków, ul. Zwierzyniecka 39, tel. 609 846 309,

- M. G. Szaniec, Strobów 12, tel. 46 831 35 73

Szlak *Śladami Reymonta*, znakowany na czerwono liczy 57 km. Władysław Reymont (1867-1925) urodził się w Kobielach Wielkich (powiat radomszczański). Za powieść *Chłopi* otrzymał w 1924 r. nagrodę Nobla. Jak żaden inny pisarz był związany z Ziemią Łódzką. Łódź poświęcił powieść *Ziemia obiecana*, brawurowo zekranizowaną przez Andrzeja Wajdę w 1974 r. Szlak prowadzi przez miejscowości, związane z życiem pisarza. Reymont pracował m.in. jako pomocnik dozorczy na Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w Rogowie. Przez kilka lat mieszkał w domku dróżnika w Lipcach, obecnie Reymontowskich. Opisał tę wieś w *Chłopach*. W domku mieści się dziś Izba Muzealna im. Władysława Reymonta, a mieszkańcy Lipiec co roku w pierwszych dniach lipca obchodzą *Dzień Reymonta*. Z Łodzi wyrusza z tej okazji do Lipiec pociąg z pasażerami w strojach z XIX w. Szlak związany jest też z historią Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, której ważnym węzłem były Skierniewice. W mieście odbudowano dworzec z drugiej połowy XIX w. Ma tu stać pomnik Stanisława Wokulskiego, bohatera *Lalki* Bolesława Prusa, to tu, nieszczęśliwie zakochany, chciał rzucić się pod pociąg. W Rogowie warto zwiedzić stację Rogowskiej Kolei Wąskotorowej oraz znane w całej Polsce arboretum, w którym zgromadzono ponad 2000 gatunków i odmian roślin. Na szlaku są również rezerваты przyrody: *Doliska*, *Zimna Woda*, *Górki*, *Źródła Borówki* i *Uroczysko Bażantarnia*. Od wsi Zapady pod Godzianowem przez Żelazną do Strobowa prowadzi czarny szlak łącznikowy liczący 20 km. Uatrakcyjnią na ofertę wypraw rowerowych okolic Skierniewic.

Pałac w Skierniewicach

Kościół św. Jakuba w Skierniewicach

Dworzec kolejowy w Skierniewicach

Medalion z Kosciuską na kapliczce w Godzianowie

Rezerwat UROCZYSKO BAŻANTARIA

SKIERNIEWICE

Prawa miejskie otrzymały za sprawą króla Kazimierza Jagiellończyka. Od XV w. odbywały się tu sądy prymasowskie oraz obrady elekcyjne. Manufaktura sukienicza rozwinęła się tu w XVI-XIX w. Od 1814 r. stanowiły własność księcia Konstantego. Dalszy rozwój miasta związany był z rozbudową kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. W 1920 r. w dawnej osadzie pałacowej powstało gospodarstwo doświadczalne Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie obecnie Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarnictwa. Do najciekawszych zabytków należą: klasycystyczny kościół św. Jakuba z 1780-81 r. w kształcie rotundy rzymskiej, z barokowym wyposażeniem; klasycystyczny zespół pałacowy arcybiskupów gnieźnieńskich (1610-19 r.). W XVII w. przy budynku założono ogród włoski, który systematycznie urozmaicano, a w XIX w. przebudowano go na park w stylu angielskim. Znajduje się tu eklektyczna Willa Aleksandria, zwana pałacem myśliwskim. Warto również zobaczyć barokowy kościół cmentarny św. Stanisława z 1720r.; kościół garnizonowy (była cerkiew) z 1909-11 r.; neorenesansowy ratusz miejski z 1847 r.; XIX-wieczny dom Konstancji Gładkowskiej (młodzieńczej miłości Fryderyka Chopina), w którym mieści się Izba Historii; dworzec kolei Warszawsko-Wiedeńskiej z 1875 r., nawiązujący do neogotyckiej formy architektury obronnej; parowozownię z nastawnią, która powstała do obsługi kolei w 1845 r. (od 1994 r. wpisana jest do rejestru zabytków). W Skierniewicach mieszkał Jan Kozietulski, bohater szarzy pod Somosierrą.

GODZIANÓW

Najciekawszym zabytkiem jest zespół sakralny kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, w skład którego wchodzi: murowany kościół wzniesiony w 1903-05 r. wg projektu znanego architekta, Józefa Piusa Dziekońskiego, 4 murowane kaplice przy ogrodzeniu (ok. 1850 r.), murowana kapliczka z 1905 r., murowana plebania z 1917 r. oraz kamienny budynek gospodarczy z 1905 r.

MAKÓW

Murowany, późnobarokowy kościół parafialny wzniesiony w 2. poł. XVIII w., w miejscu drewnianej świątyni, spalonej podczas wojny polsko-szwedzkiej. Stoją tu również dwie zabytkowe, drewniane kapliczki przydrożne z 1814 i 1816 r.

REZERWAT UROCZYSKO BAŻANTARIA

Rezerwat leśny chroni zbiorowiska grądu, świetlistej dąbrowy, olsu i łęgu jesionowo-olśzowego. Walory przyrodniczo-krajobrazowe rezerwatu tworzy m.in. grupa 47 pomnikowych dębów szypułkowych - drzewa te liczą ponad 300 lat. Dęby szypułkowe w tym rezerwacie stanowią najokazalsze egzemplarze tego gatunku w środkowej Polsce.

Skierniewice
(dworzec PKP)
3,5 km

Graniczniki
2,0 km

Dąbrowice
(przejazd przez tory kolejowe)

5,0 km

Zapady
(węzeł szlaków)

2,0 km

Godzianów
(centrum)

(Str. 119)

Maków
(centrum)

5,5 km

Mokra Lewa
(przejazd przez tory kolejowe)

4,5 km

Skierniewice
(dworzec PKP)

Centrum Konf.-Roz. MARATON, Skierniewice, ul. Sobieskiego 20, tel. 46 832 46 28, www.maraton.org.pl
Centrum Hot.-Konf. POLONIA, Skierniewice, ul. Reymonta 18, tel. 46 833 63 08, www.p Polonia-skierniewice.com.pl

Usługi hotelarskie START, Skierniewice, ul. Pomologiczna 8, tel. 46 833 27 50, www.hotel-start.pl

Usługi hotelarskie DWOREK, Skierniewice, ul. Piłsudskiego 24, tel. 46 832 58 83, www.hotel-dworek.pl

Gospodarstwa agroturystyczne:

- B. Flejszer PAŁACYK ŁOWCZEGO, Maków, ul. Zwierzyniecka 39, tel. 609 846 309

- M. G. Szaniec, Strobów 12, tel. 46 831 35 73

Rogowska kolejka wąskotorowa

Figurki bohaterów "Chłopów"

Arboretum w Rogowie

Izba Regionalna w Lipcach Reymontowskich

SŁUPIA - str. 15**REZERWAT GÓRKI**

Rezerwat florystyczny utworzony w celu ochrony stanowiska zimnoziółu północnego - reliktu borealnego, rzadkiej rośliny w środkowej Polsce, rosnącej tu pośród drzewostanu sosnowego.

REZERWAT ZIMNA WODA

Chroni bór mieszany z przewagą rzadkiego dębu bezszypułkowego w wieku ok. 180-200 lat, z udziałem wiekowych sosen (do 140 lat) oraz pojedynczych świerków, sosen, grabów i osiki. Tutejszy drzewostan dębowy należy do najstarszych zachowanych na terenie województwa - jego wycięcie planowano już w 1895 r.

ROGOWSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA

Podobnie jak Krośniewicka Kolej Dojazdowa, została zbudowana przez Niemców w 1914 r. Dowieźli żołnierzy i zaopatrzenie na front, który od grudnia 1914 r. przebiegał wzdłuż rzeki Rawki. Kolej prowadziła z Rogowa do Białej Rawskiej. Po 1918 r. służyła miejscowej ludności. W 1992 r. wprowadzono letnie turystyczne kursy (54 km). W programie jest m.in. zwiedzanie arboretum czy zamku w Rawie Maz. Pociąg obsługują wolontariusze w mundurach z początków XX w.

ROGÓW

Arboretum założono w 1923 r., jest placówką badawczo-dydaktyczną prowadzącą badania w zakresie dendrologii i botaniki leśnej. Zgromadzono tu ponad 2000 gatunków i odmian roślin. Mieści się tu alpinarium z bogatą kolekcją roślinności naskalnej eksponowanej w otoczeniu oczek wodnych, kanałów i kaskad.

Przy Leśnym Zakładzie Doświadczalnym SGGW istnieje Muzeum Lasu i Drewna. Ta oryginalna placówka posiada bogatą kolekcję zoologiczną (wypreparowane owady, ptaki i ssaki) oraz zbiory botaniczne, fitopatologiczne i ksylotekę (zbiory próbek drewna).

REZERWAT DOLISKA

Rezerwat leśny chroni 140-letni las mieszany z udziałem jodły naturalnego pochodzenia, występującej na północnej granicy zasięgu.

LIPCE REYMONTOWSKIE

Wieś na szlaku Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, upamiętniona przez Władysława S. Reymonta w *Chłopach*. Laureat Literackiej Nagrody Nobla spędził tu kilka lat swojego życia - mieszkał w domku dróżnika (Izba Muzealna) gdy pracował na kolei. Do głównych atrakcji miejscowości należą: Muzeum Czynu Zbrojnego (można poznać historię walk o niepodległość, zobaczyć mundury, broń) oraz Muzeum Mazowsza Zachodniego (gromadzi eksponaty z dziedziny historii i kultury materialnej Lipiec) z Zagrodą Ludową (drewniane chałupy z Mszadeli i Woli Drzewieckiej).

Godzianów
(centrum)

8,5 km

Słupia
(skrzyżowanie z drogą nr 702)

7,0 km

Rogów
(arboretum)

1,0 km

Rogów
(przejazd przez tor kolejowy)

3,0 km

Przyłęk Duży
(skrzyżowanie)

5,0 km

Zagórzycze
(przejazd przez tor kolejowy)

3,5 km

Lipce Reymont.
(przejazd przez tor kolejowy)

2,5 km

Chlebów

7,0 km

Maków
(centrum)**Gospodarstwa agroturystyczne:**

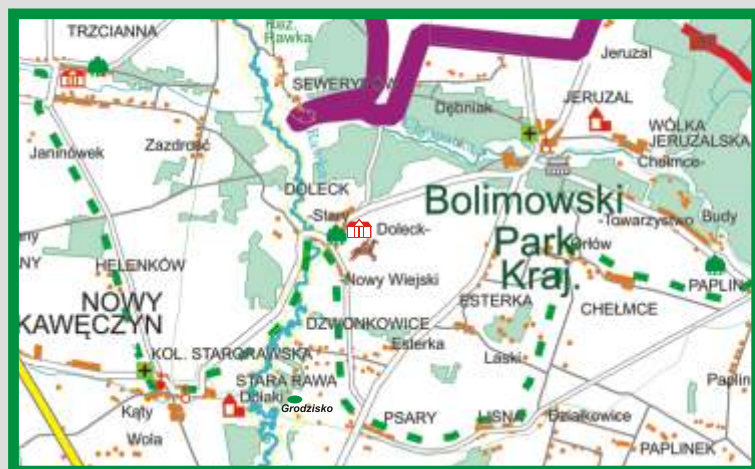
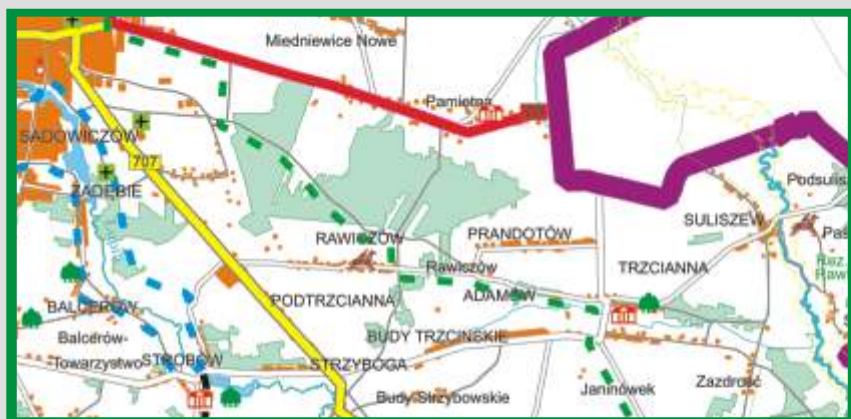
- A. Czajka, Mszadla 96, tel. 46 831 68 01

- J. K. Foks BUMERANG, Chlebów 3, tel. 46 831 62 79, www.chleb3.pl

- B. Flejszer PAŁACYK ŁOWCZEGO, Maków, ul. Zwierzyniecka 39, tel. 609 846 309

NOTATKI:

Dworki wokół Skierniewic

Szlak rowerowy *Dworki wokół Skierniewic* znakowany kolorem zielonym liczy 60 km. W obrębie województwa łódzkiego liczy 37 km. Okolice Skierniewic obfitują w zabytki architektury - dworki i zespoły dworsko-parkowe - świadectwo bogatej historii regionu. W Woli Pękoszewskiej znajduje się dwór z XVIII w., XIX-wieczny dworek można zobaczyć w Chojnacie. Niestety niektóre z nich są ruinami (w Trzciannie - klasycystyczny dwór z podcieniami, zbudowany ok. 1820 r., Paplin z XIX w.). W Chojnacie ciekawy jest też pobenedyktynski kościół z prezbiterium, pochodzący prawdopodobnie z 1303 r. Oprócz zabytków warto zwiedzić rezerwat *Ruda Chlebacz* i *Rzeka Rawka*, a także Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy *Zwierzyniec Królewski*. Nad Rawką zachowały się okopy z I wojny światowej.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Kościół w Starej Rawie

Dwór w Dolecku

Kościół w Chojnacie

Dwór w Woli Pękoszewskiej

Gospodarstwo agroturystyczne:
- B. Bachrynowska, Chojnata 25, tel. 46 831 73 40

NOTATKI:

SKIERNIEWICE - str. 117

TRZCIANNA
Była gniazdem rodzowym Vereszowców - Rawiczów (Trzcińskich). Na terenie wsi zachował się klasycystyczny dwór z podcieniami, wzniesiony około 1820 r., otoczony resztkami parku, w którym rosną liczne drzewa - pomniki przyrody.

STARA RAWA
Z czasów średniowiecza zachowało się grodzisko zwane *Łysą Górą*. W średniowieczu miejscowość ta leżała na szlaku handlowym łączącym Łowicz z Rawą Maz. Cenny zabytek stanowi drewniany kościół parafialny pw. śś. Szymona i Tadeusza Judy, wzniesiony w 1731-51 r. Wnętrze w stylu barokowym, drewniane konfesjonały z XVI w. i krucyfiks z 1540 r.

DOLECK
Atrakcją jest dwór otoczony parkiem oraz młyn na rzece Rawce. W pobliskim *Lesie Doleckim* znajduje się kaplica *Gacna*, wzniesiona w 1626 r. dla upamiętnienia mającego tu miejsce cudownego objawienia Krzyża Świętego.

PAPLIN
We wsi znajduje się zniszczony dwór w otoczeniu parku z XIX w.

CHOJNATA
Pobenedyktynski kościół z murem prezbiterium, wzniesionym prawdopodobnie w 1303 r. oraz drewnianą, obmurowaną nawą sprzed 1673 r. W pobliżu zespołu kościelnego stoi murem, parterowy dwór wzniesiony w 1. poł. XIX w. na planie prostokąta, z pięterkiem w dachu i czterokolumnowym gankiem od frontu. W sąsiedztwie - zabytkowa aleja modrzewiowa.

WOLA PĘKOSZEWSKA
Znajduje się dwór z XVIII w. oraz XIX-wieczne czworaki, zabudowania gospodarcze i budynek gorzelni z 1911 r. Pierwszymi właścicielami dworu byli Ossolińscy, a następnie Krasińscy z Radziejowicz, Górcy h. Bożawola. Od 1945 r. był w rękach Skarbu Państwa i Gminy Kowiesy i służył jako budynek szkoły podstawowej i zbiorczej.

Skierniewice
(dworzec PKP)

8,0 km

Trzcianna

6,5 km

Stara Rawa
(skrzyżowanie)

5,5 km

Doleck

9,0 km

Chełmce

5,5 km

Wymysłów
(skrzyżowanie z drogą nr 8)

2,0 km

Chojnata
(skrzyżowanie z drogą nr 8)

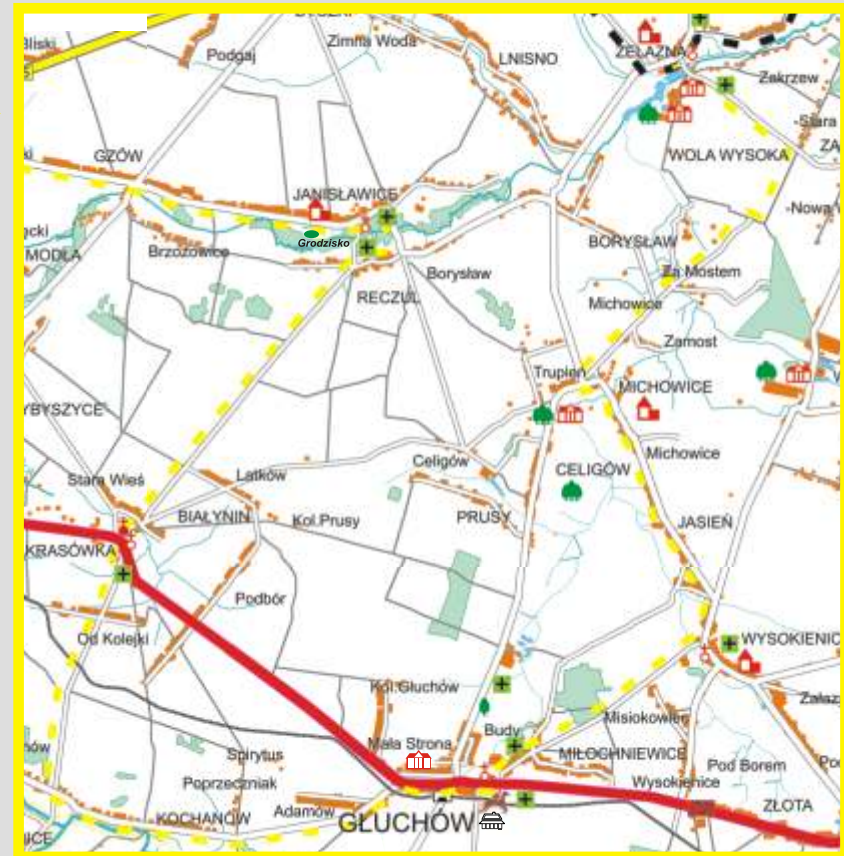
5,0 km

Wola Pękoszewska
0,5 km

Granica województwa

Słupia - Żelazna

Szlak Słupia - Żelazna, znakowany kolorem żółtym liczy 36 km. Prowadzi przez Reczul, Białynin i Głuchów. Można na nim poznać interesujące miejscowości, położone w powiecie skierniewickim. Ze Słupii blisko jest do Lipiec Reymontowskich, Rogowa i Jeżowa. Brak przemysłu na tych terenach sprawia, że powietrze jest bardzo czyste, a ziemia i wody nieskażone przez działalność człowieka. W Słupii warto obejrzeć drewniany zabytkowy kościół, w Nowej Krosnowie rośnie 700-letnia topola balsamiczna, w Żelaznej stoi barokowy kościół oraz dwór Mazarakich z końca XIX w. Interesujący jest budynek krochmalni a w parku figura Matki Boskiej. Głuchów słynie z kultuwowania tradycji ludowych. Jest też tu zabytkowa stacja Rogowskiej Kolei Wąskotorowej.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Kościół w Białyninie

Kościół w Głuchowie

Po Mszy Świętej w Głuchowie

Dwór w Żelaznej

SŁUPIA

Zabytkiem jest drewniany kościół pw. Przemienia Pańskiego i św. Mikołaja, wzniesiony w 1763 r., obok stoi dzwonnica i cmentarz.

JANISŁAWICE

Zabytkowy drewniany kościół pw. św. Małgorzaty wybudowany ok. 1525 r., przebudowany w XIX/XX w. Wewnątrz znajduje się bogate wyposażenie barokowe z XVII w. Na terenie wsi odkryto mezolityczny grób sprzed 9 tys. lat, będący jedynym z bogaciej wyposażonych pochówków tego okresu w Europie.

BIAŁYNIN

Kościół pw. św. Wawrzyńca wzniesiony w stylu secesji w 1908-10 r. Znajduje się tu monstrancja z 1640 r. zdobiona herbem *Jelita*. Uwagę zwracają secesyjne witraże. Na pobliskim cmentarzu stoi drewniana kaplica z początku XIX w., w której znajduje się drewniany, ostrołukowy portal z XVI w. W Białyninie znajduje się przystanek Rogowskiej Kolei Wąskotorowej.

JANKOWICE (1,5 km)

Zespół dworsko-parkowy składający się z dworu, czworaków i parku krajobrazowego. Do zespołu prowadzi zabytkowa brama wjazdowa. Nad rzeką Rawką stoi murowany młyn wodny z XX w.

GLUCHÓW

Osada założona na skrzyżowaniu dawnych traktów z Łęczycy do Rawy Maz. i z Piotrkowa Tryb. do Skierniewic. We wsi stoi późnobarokowy kościół parafialny pw. św. Wacława wzniesiony w 1786 r. z dwuwieżową fasadą, neogotycką dzwonnica z 1821 r. i neoklasycystyczna plebania z 1824 r. oraz klasycystyczny dwór wybudowany w 1793-94 r. przez pruskiego dzierżawcę, w miejscu starszej budowli. Dwór ten, przebudowany w 1934 r. i jest dziś siedzibą Zasadniczej Szkoły Rolniczej i wieczorowego Technikum Rolniczego. W Głuchowie znajduje się przystanek Rogowskiej Kolei Wąskotorowej.

WYSOKIENNE

Drewniany kościół pw. św. Marcina z 1758 r. We wnętrzu warto zobaczyć barokowe wyposażenie z XVII i XVIII w. Obok kościoła stoi drewniana dzwonnica z 1774 r.

ŻELAZNA

Atrakcję stanowi zabytkowy, barokowy kościół parafialny wzniesiony w 1785 r. oraz dwór Mazarakich z końca XIX w., w którym w czasie II wojny światowej zmarła znana polska pisarka Maria Rodziewiczówna (1863-1944), autorka takich powieści jak *Dewajtis* i *Lato leśnych ludzi*. Dwór otacza park podworski ze starymi dębami i lipami rozciągający się na zboczu doliny Łupii. Na wyspie na jeziorze w parku umieszczono, dla upamiętnienia powstania styczniowego, figurę Matki Boskiej.

Słupia
(skrzyżowanie z drogą nr 705)

6,0 km

Janisławice
(kościół)

6,5 km

Krasówka
(skrzyżowanie z drogą nr 72)

3,0 km

Kochanów
← 2 km
Jankowice

5,0 km

Głuchów
(skrzyżowanie z drogą nr 72)

5,5 km

Wysokie-
nnice

4,0 km

Michowice

6,5 km

Żelazna

Gospodarstwo agroturystyczne:

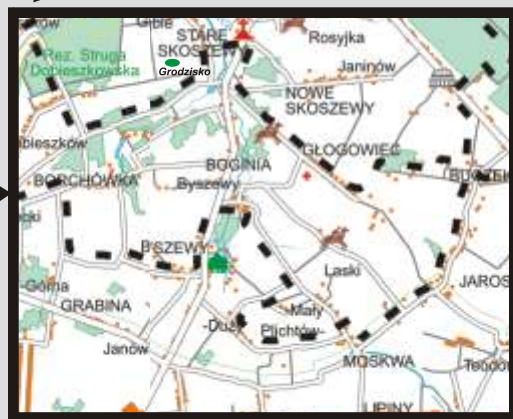
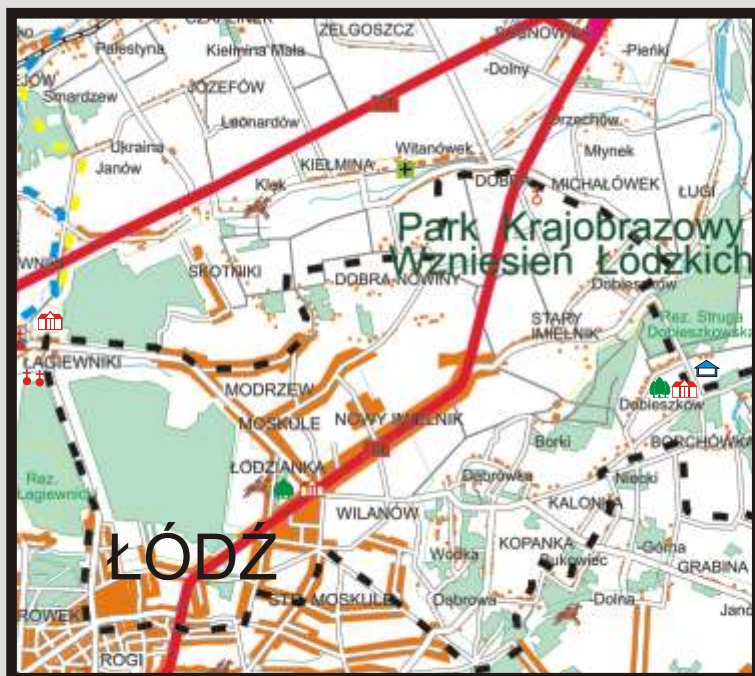
- Z. Popek, ul. Słoneczna 25, Głuchów, tel. 46 815 71 43

NOTATKI:

.....
.....
.....

Po Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich (duża pętla)

Szlak po Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich, znakowany kolorem czarnym liczy 74 km. Szlak ma dwie pętle: Dużą i Małą - węzłem przecięcia się trasy jest miejscowość Buczek (tu działa firma, która prowadzi sieć karczm *Raz na wozie* i buduje tu Akademię Smaku, gdzie będzie można spróbować dań regionalnych z różnych zakątków świata, specjalnością lokalną jest zalewajka, pierogi oraz... pieczony w całości na rożnie wół - co przyciąga do malowniczo położonej karczmy w Buczku smakoszy nie tylko z Polski). Szlak zaczyna się i kończy w Lesie Łagiewnickim. Wiedzie m.in. przez Dobrą, Kolonię Dobieszków, Stare Skoszewy, Kolonię Niesułków, Grzmiącą, Byszewy i... Syberię. Uznawany za jeden z najbardziej atrakcyjnych na terenie województwa łódzkiego ze względu na urozmaicenie terenu, liczne podjazdy i zjazdy oraz kręte drogi, głównie gruntowe i leśne. Warto odwiedzić położone przy szlaku rezerваты przyrody: *Las Łagiewnicki*, *Struga Dobieszkowska* i *Parowy Janikowski*, *Uroczysko Janików*. Zachowane lasy są ostatnimi fragmentami Puszczy Łódzkiej, wyciętej w drugiej połowie XIX w. na potrzeby rozwijającej się Łodzi. Oprócz rezerwatów przyrody godne uwagi są miejsca historyczne, m.in. pola bitwy z Powstania Styczniowego 1863 r. pod Dobrą i Wolą Cyrusową i leśny cmentarz z I wojny światowej w Poćwiardówce. W tym też lesie 8 września 1939 r. żołnierze *Armii Łódź* stoczyli walkę z nacierającymi hitlerowcami. Ponad stu poległych wtedy Polaków spoczywa na cmentarzu w Woli Cyrusowej.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Kapliczki w Łagiewnikach

Rezerwat LAS ŁAGIEWNICKI

Rezerwat STRUGA DOBIESZKOWSKA

Obraz Matki Boskiej Skoszewskiej

PARK KRAJOBRAZOWY WZNIESIEŃ ŁÓDZKICH
Obejmuje ochroną największy pod względem krajobrazowym i przyrodniczym fragment wzniesień połodowocowych z licznymi walorami przyrodniczymi oraz antropogenicznymi. Znajduje się w nim największy w centralnej Polsce las bukowy *Las Janikowski* i największy w Europie kompleks leśny w granicach miasta łódzkiego *Las Łagiewnicki*. Tutaj biorą swoje początki liczne rzeki: Bzura, Moszczenica, Mrożyca, Mroga i Miazga, którym towarzyszą szuwały, łąki, łęgi, torfowiska.

ŁAGIEWNIKI - str. 55
REZERWAT LAS ŁAGIEWNICKI - str. 55

DOBRA
Starokatolicki kościół Mariawitów pw. św. Józefa, wzniesiony w 1910 r. w stylu neogotyckim, obecnie kościół rzymsko-katolicki parafii św. Józefa. W centralnej części cmentarza parafialnego stoi pomnik powstańców poległych w walkach pod Dobrą. Umieszczono na nim napis: *Niewolnym bohaterom z 1863 roku - wolni rodacy 1933 rok.*

DOBIESZKÓW
Zabytkowy park i dwór z XIX w. Dwór przebudowano i mieści dzisiaj ośrodek szkoleniowy.

REZERWAT STRUGA DOBIESZKOWSKA
Rezerwat leśny chroniący lasy higrofilne typowe dla dna doliny rzeki, jej zboczy oraz nisz źródłowych leżących w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Młynówki - dopływu rzeki Moszczenicy, na terenie uroczyska *Dobieszków*.

STARE SKOSZEWO
Wczesnośredniowieczne grodzisko, powstałe ok. w VI w. n.e. Na wsch. wale grodziska usytuowany jest pomnik poległych żołnierzy w czasie powstania styczniowego 1863 r. Na uwagę zasługuje murowany kościół parafialny pw. św. Barbary z 1934-36 r., w którym mieści się uznawany za cudowny obraz *Matki Boskiej Skoszewskiej*. Znajduje się cmentarz rzymsko-katolicki z ok. 1380 r. z dwiema zbiorowymi mogiłami: pierwsza z nich to grób 21 nieznanymi żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1939 r., w drugim spoczywają ofiary walk religijnych z 1906 r.

PLICHTÓW
We wschodniej części na niewielkim wzniesieniu znajduje się nadal eksploatowane żwirowisko. W jego ścianach widoczne są profile dokumentujące przeszłość geologiczną obszaru parku.

JANÓW
Na pn-wsch. od wsi Janów znajduje się wzniesienie o wysokości 252 m n.p.m., będące kulminacją Parku Wzniesień Łódzkich. Ze wzgórza podziwiać można krajobraz dorzecza Moszczenicy, malowniczą panoramę wsi Stare Skoszewy otoczonej od zachodu Lasem Dobieszkowskim ma od wschodu - Lasem Janinów.

Hotel DOBIESZKÓW **, Stryków, Dobieszków 70, tel. 42 710 90 90, www.hoteldobieszkow.com.pl

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

- Łagiewniki (węzeł szlaków)
- 3,0 km
- Modrzew (ulica Żółwiowa)
- 6,0 km
- Dobra (skrzyżowanie z drogą nr 14)
- 7,5 km
- Stare Skoszewy (skrzyżowanie)
- 2,5 km
- Głogowiec
- 2,5 km
- Buczek (skrzyżowanie szlaków)
- 5,5 km
- Byszewy (skrzyżowanie)
- 3,5 km
- Kalonka
- 4,5 km
- Dąbrowy
- 3,5 km
- Stare Moskule
- 4,5 km
- Łódź (skrzyżowanie ulic Książka i Kryształowej)
- 4,5 km
- Łagiewniki (węzeł szlaków)

Po Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich

(mała pętla)

Brzeziny-Tworzyjanki-Brzeziny

Szlak Brzeziny-Tworzyjanki-Brzeziny oznakowany jest kolorem czerwonym. Tworzy on pętlę długości 20 km, prowadzącą od Brzezin przez Tworzyjanki, Lisowice, Bronowice, Rozworyn, Szymaniszki i Górki Tadziniąską z powrotem do Brzezin.

Brzeziny to miasto o kilkusetletniej tradycji. Są tu renesansowe kościoły i Muzeum Regionalne z unikalną w skali kraju ekspozycją krawiectwa, żelazek do prasowania. Warto również zobaczyć cmentarze: ewangelicki i żydowski. Z miasteczkiem 20 lat swojego życia związał najwybitniejszy pisarz i publicysta polityczny epoki renesansu Andrzej Frycz Modrzewski (1503-72), główny reprezentant postępowej myśli społeczno-politycznej polskiego Odrodzenia, autor traktatu *O naprawie Rzeczypospolitej*. W Tworzyjankach warto zobaczyć murowany pałac z XVIII/XIX w., wzniesiony w stylu klasycystycznym, rozbudowany w 2. poł. XIX i XX w. Dalej szlak biegnie wzdłuż malowniczych terenów rzeki Mrogi do wsi Rozworyn, a następnie do Szymaniszek, gdzie podziwiać możemy parowy. Górka Tadziniąska to częściowo naturalna i częściowo sztuczna piaszczysta forma należąca do biegnącego od Zgierza po Jeżów ciągu wyniesień moren czołowych zlodowacenia Warty.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Cmentarz z I wojny światowej w Poćwiardówce

Kościół Mariawitów w Grzmiącej

Kościół w Brzezinach

Kościół w Brzezinach

REZERWAT PAROWY JANINOWSKIE

Rezerwat leśny chroniący formy geomorfologiczne, jakimi są poerozyjne, suche, wieloramienne parowy śródlądowe o różnej głębokości i szerokości oraz długości charakterystyczne dla strefy krawędziowej Wzniesień Łódzkich. Parowy te są porośnięte drzewostanem bukowo-dębowo-sosnowym i posiadają wybitne walory krajobrazowe. Najbardziej wyniesiony, pd. skraj rezerwatu leży na wysokości 209 m n.p.m., natomiast skraj północny na wysokości 177 m. n.p.m.

POĆWIARDÓWKA

Na skraju kompleksu leśnego, przy śródlądowej drodze z Niesułek do Woli Cyrusowej znajduje się niedawno odrestaurowany cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z I wojny światowej. Na jego skraju zachowały się rzędy płyt nagrobnych z dziś już słabo czytelnymi inskrypcjami.

NIESUŁKÓW

Odsłonięcie antropogeniczne ukazujące strukturę osadów stokowych fragmentu doliny Mrożyca.

WOLA CYRUSOWA

Na polach Woli Cyrusowej powstańcy dowodzeni przez R. Skowrońskiego odnieśli w 1863 r. zwycięstwo nad wojskami carskimi. W walce szczególnym bohaterstwem wyróżnił się oddział kosynierów pod dowództwem Francuza, Ganier d'Aubin'a. Walki toczyła tu też w 1939 r. Wołyńska Brygada Kawalerii Armii Łódź. Warto zobaczyć zespół sakralny kościoła Mariawitów, na który składają się: murowana, trójnawowa świątynia pw. Narodzenia NMP wzniesiona w stylu neogotyckim ok. 1912 r. oraz drewniana plebania (ok. 1920 r.).

GRZMIĄCA

Składa się z dwóch części: Grzmiącej Starej i Nowej. Znajduje się tu murowany kościół Mariawitów z ok. 1900 r. Wzdłuż zabudowań starszej części, ciągnie się głęboko wcięta dolina potoku o tej samej nazwie, będącego dopływem Mrożyca. W środkowej części potoku znajduje się zespół źródeł, wypływających z pn. stoków Wzniesień Łódzkich.

Szlak: Brzeziny-Tworzyjanki-Brzeziny

Rozwój miasta rozpoczął się w 1462 r. Zabytki miasta to: kościół pw. Podwyższenia Świętego Krzyża (gotycka świątynia parafialna z XVI w. z renesansową kaplicą Lasockich); drewniany kościół św. Anny z 1719 r. o barokowym wystroju wnętrza (obraz Świętej Trójcy z 1. poł. XVII w., obrazy św. Walentego i św. Barbary, gotycka kropielnica, rzeźby z 1. poł. XVII w.); zespół klasztorny reformatów, składający się z kościoła pw. św. Franciszka z Asyżu z 1754 r. i klasztoru, wzniesionego w XVIII w.; barokowy kościół pw. Ducha Świętego z 1737 r. W Muzeum Regionalnym mieszczącym się w neogotyckim pałacyku myśliwskim znajduje się m.in. kolekcja żelazek.

Hotel NAD MROGĄ ***, Brzeziny, Rochna 3a, tel. 46 874 24 75, www.rochna.pl
Dom wycieczkowy NAD MROGĄ (kat. II), Brzeziny, Rochna 3, tel. 46 874 24 75, www.rochna.pl
Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy RELAKS, Rochna, tel. 46 874 33 85
Usługi hotelarskie MAWI, Tworzyjanki 3, tel. 46 874 25 08, www.hotelik.mawi.com.pl

NOTATKI:

Buczek	1,0 km
Janinów	
	5,5 km
Skrzyżowanie z drogą nr 708	1,5 km
Niesułów	
Kolonia (drogowskaz na Kolacina)	5,5 km
Wola Cyrusowa Kol.	3,5 km
Bielanki Kol.	5,5 km
Skrzyżowanie z drogą nr 708	2,5 km
Tadzin	3,5 km
Grzmiąca	
	2,0 km
Buczek (skrzyżowanie szlaków)	
Brzeziny (centrum)	4,0 km
Kędziorki	1,5 km
Lisowice	1,0 km
Tworzyjanki	2,0 km
Bronowice	1,5 km
Skrzyżowanie z drogą nr 72	1,0 km
Michałów	2,5 km
Rozworyn	2,5 km
Szymaniczki	1,5 km
Tadzin (Górka Tadziniąska)	3,0 km
Brzeziny (centrum)	

Agroturystyczny gminy Zgierz

Agroturystyczny szlak rowerowy na terenie gminy Zgierz znakowany kolorem zielonym ma 33 km. Prowadzi ze Zgierza Malinki (ośrodek rekreacyjny) przez Dąbrówkę Wielką, Rosanów, Ciosny, Dzierżazną, Białą, Szczawin, Dąbrówkę Strumiany i Dąbrówkę Sowice z powrotem do Malinki. W Rosanowie warto zwiedzić rezerwat jałowców, w Ciosnach zwraca uwagę młyn wodny z XIX w. Przed wjazdem do tej miejscowości warto odwiedzić źródła rzeki Ciosenki, z podziemnych źródeł wypływają 52 litry wody na sekundę. Kolejna wieś - Dzierżazna to jedna z najstarszych wsi na terenie gminy Zgierz. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1387 r. W miejscowej w szkole godna uwagi jest izba pamięci narodowej, poświęcona filii obozu dla dzieci z ul. Przemysłowej w Łodzi. Utworzyli go hitlerowcy w czasie II wojny światowej. W pobliskim pałacyku z 1924 r. mieszkał wówczas komendant obozu, Hans Fuge. Obecnie w budynku mieści się Ośrodek Kultury Gminy Zgierz. We wsi znajduje się też cmentarz wojenny z I wojny światowej. W Szczawinie na miejscowym cmentarzu znajduje się grób oficera z czasów napoleońskich, atrakcją jest również stary cmentarz ewangelicki z okazałym kasztanowcem. Cennym zabytkiem jest drewniany kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z XVIII w. z barokowym wyposażeniem wnętrza. W Lesie Szczawińskim, zwłaszcza przy leśnym jezioru, częstymi gośćmi są dzikie zwierzęta, które przychodzą do wodo-
poju. Przy odrobinie szczęścia można tam nawet spotkać losia. Biała to wieś znana z walk powstań-
czych w 1863 r. oraz z bitwy, jaką stoczyli tu z Wehrmachtem w 1939 r. żołnierze 28 Pułku Strzel-
ców Kaniowskich, nazwiska poległych umieszczono na pomniku przy zabytkowym drewnianym
kościółce z XVIII w.

Łódzkie - turystyka rowerowa

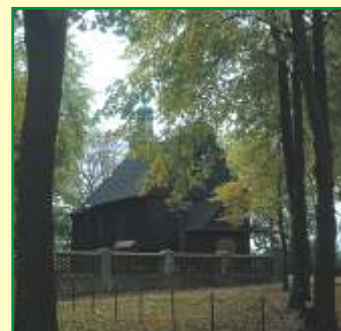
ZGIERZ - str. 69

Tablica informacyjna

Stara kuźnia w Dzierżaznej

Kościół w Białej

Rezerwat jałowców CIOSNY

SZCZAWIN

Należał do arcybiskupów gnieźnieńskich. Warto zajrzeć na cmentarz rzymsko-katolicki, gdzie znajduje się nagrobek oficera z czasów napoleońskich Józefa Smoleńskiego z 1828 r. oraz nagrobki W.I. Siemiątkowskiego (1861), J. Siemiątkowskiego (1971) oraz grobowiec rodziny Urbanowskich i Góskich. Do 1987 r. stał tu zabytkowy drewniany kościół pw. św. Stanisława. Kościół ten spłonął - dwa barokowe ołtarze i zabytkowa chrzcielnica zostały uratowane i znajdują się dziś w nowej murowanej świątyni.

REZERWAT GRĄDY NAD MOSZCZENICĄ

Rezerwat leśny chroniący bogatą szatę roślinną porastającą ciekawy geomorfologicznie teren, na który składają się m.in. głębokie wcięcie cieku, rynnę erozyjne i skarpy. Północną granicę rezerwatu stanowi rzeka Moszczenica, do której z terenu rezerwatu spływają niewielkie cieki wodne. Ochronie na terenie rezerwatu podlegają zespoły wielogatunkowych lasów liściastych z licznymi gatunkami roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

DZIERŻAZNA

Zachował się dworek z 1924 r. wraz z parkiem. Budowla jest XX-wiecznym przykładem tzw. stylu dworskowego o cechach baroku i klasycyzmu. W pierwszych dniach II wojny światowej w posiadłości zamieszkał volksdeutsch Alfred Krinke. W 1942 roku część posiadłości przejęła policja bezpieczeństwa w Łodzi i utworzono tu filię Obozu dla Małoletnich. Na terenie istniejącego tu folwarku umieszczono wyłącznie dziewczęta. Obóz istniał do 1945 r. Obecnie w dworku mieści się Gminny Ośrodek Kultury i podległy mu administracyjnie Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy Gminy Zgierz z zapleczem konferencyjnym i pokojami hotelowymi. W Dzierżaznej znajduje się również stara kuźnia, w której poza ekspozycją dawnych narzędzi kowalskich można wziąć udział w pokazie kucia podkowy.

BIAŁA

Drewniany kościół św. Piotra i Pawła z 1778 r. Na uwagę zasługuje widoczna z daleka rzeźba Chrystusa umieszczona na ciemnym tle fasady, a we wnętrzu XVIII-wieczne barokowe wyposażenie. Na tyłach świątyni znajduje się mogiła trzech nieznanymi powstańców styczniowych 1863 r. W pobliżu kościoła znajduje się cmentarz rzymskokatolicki, a w jego obrębie kwatery wojenna z września 1939 roku.

REZERWAT CIOSNY

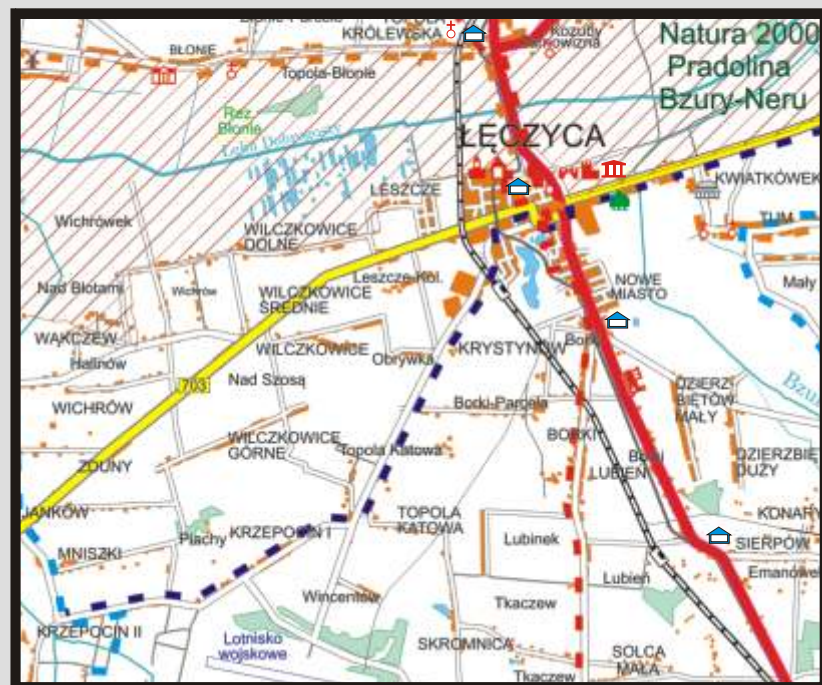
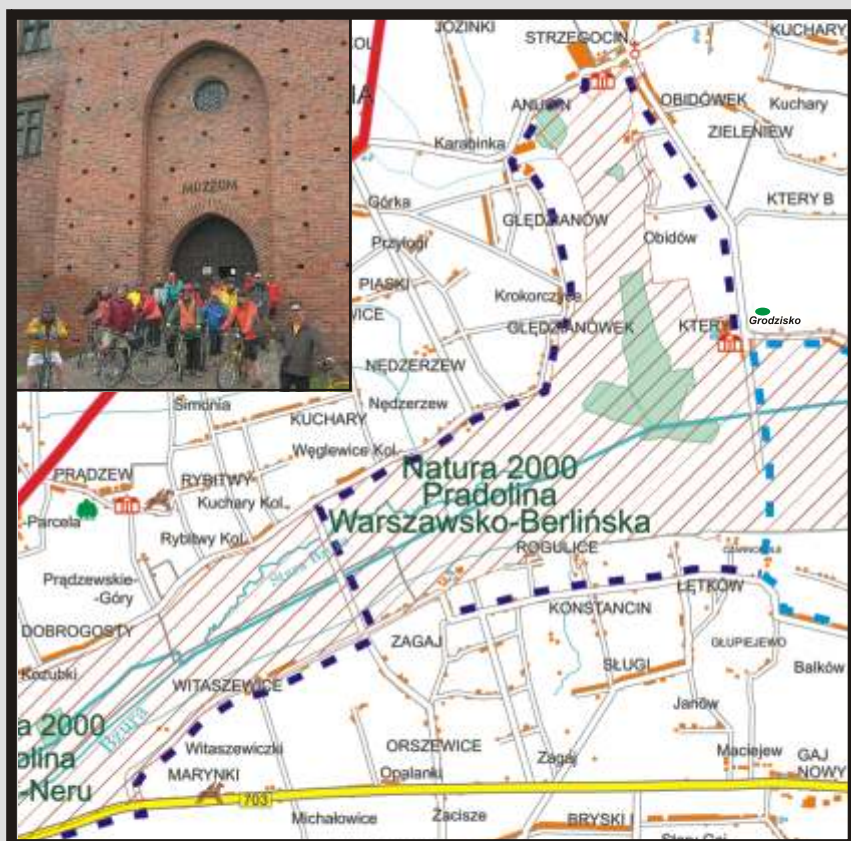
Rezerwat florystyczny chroni unikatowe, naturalne skupisko jałowców w wieku do 160 lat, rosnących na śródłowych wydmach połodowych przedpola Wzniesień Łódzkich. Rośnie tu około 8 tysięcy jałowców.

Hotel SAN REMO **, Zgierz, ul. Chemików 6, tel. 42 714 04 77, www.sanremo.com.pl
Hotel STACJA NOWA GDYNIA ***, Zgierz, ul. Sosnowa 1, tel. 42 714 21 61, www.nowa-gdynia.pl
Usługi hotelarskie ZACISZE, Zgierz, Sadowa 11a, tel. 42 717 15 07, www.hotel-zacisze.pl
Ośrodek Szkoleniowy PCK, Zgierz, ul. Pułaskiego 54, tel. 42 716 20 06, www.ospck.zgierz.pl
Pokoje Gościnne USTRONIE, Zgierz, Żeromskiego 20, tel. 42 717 19 80
Gospodarstwa agroturystyczne:
- M. J. Stańczak STAJNIA CEDUŁA, Rosanów, ul. Łanowa 31, tel. 42 717 05 14, www.stajnia-cedula.prv.pl
- Z. Hauke POD AKACJAMI, Dzierżazna Parcela 38, 42 717 84 87, 501 331 212
- A. Boruta-Michalak STAJNIA GALOPADA, Kolonia Głowa 43, tel. 42 715 55 67
- STAJNIA MALINKA, Dąbrówka Wielka, tel. 507 955 526, www.stajniamalinka.republika.pl
- St. B. Stańczykowie, Dąbrówka Strumiany 89, tel. 42 717 80 75

www.ziemialodzka.pl

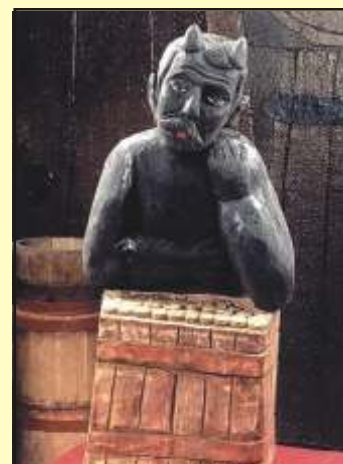
- Zgierz (OSIR Malinka) 1,5 km
- Dąbrówka Strumiany (skrzyżowanie z drogą 702) 3,5 km
- Rosanów Górny 2,0 km
- Przejazd nad autostradą A2 3,5 km
- Dzierżazna 3,0 km
- Ostrów 1,5 km
- Biała 3,0 km
- Cyprianów 1,5 km
- Jeżewo 5,0 km
- Dąbrówka Strumiany 1,5 km
- Zgierz (OSIR Malinka)
- Łagiewniki (węzeł szlaków) 4,0 km
- Smardzew 4,5 km
- Zgierz (OSIR Malinka)

W krainie diabła Boruty

Łódzkie - turystyka rowerowa

W Królestwie Diabła Boruty to trasa znakowana kolorem czarnym o długości 35 km. Diabeł Boruta wg legend, zamieszkuje zamek w Łęczycy (widuje się go ponoć w zamkowych piwnicach). Najczęściej przedstawiany jest jako szlachcic z długimi czarnymi włosami, o czarnych oczach, ubrany w bogaty kontusz. Czasem występuje jako młynarz. We wszystkich legendach obdarzony jest ogromną siłą, przebiegłością i sprytem. Po raz pierwszy opowieść o Borucie została zanotowana w pamiętnikach biskupa Kossakowskiego w XVIII w. Boruta inspirował twórców ludowych. Wiele rzeźb, przedstawiających diabła (ale według wielu baśni raczej dobrego, gdyż wspierał ubogich), znajduje się w muzeum na zamku w Łęczycy. W jednym z kamieni wieży archikolegiaty w Tumie można zobaczyć odcisk ręki Boruty. Zdaniem specjalistów jego imię pochodzi od słowiańskiego demona Boruty, strażnika lasów i opiekuna zwierzęcy, który po chrzcie Polski został utożsamiony z diabłem.

Figurka diabła Boruty

"Odciski" palców diabła Boruty na ścianie archikolegiaty w Tumie

Dawne więzienie w Łęczycy

KTERY

Warto zobaczyć murowany pałac wzniesiony w 1820 r. w stylu eklektycznym, przebudowany w 1920 r. Był on kiedyś własnością Wodzińskich. Znajdują się tu również pozostałości grodziska stożkowego.

STRZEGOCIN

Znajduje się dwór wzniesiony w 1877-78 r. wg projektu Kornela Gabrielskiego. Na terenie wsi stoi również murowany kościół pw. św. Bartłomieja i Wojciecha wzniesiony w 1866 r., który odbudowano po pożarze, jaki miał miejsce w 1958 r., w stylu neogotyckim.

PRĄDZEW (3 km)

Zachował się zabytkowy, drewniany, parterowy dwór z początku XX w. Dwór wzniesiono na podmurówce i przykryto dachem dwuspadowym.

ŁĘCZYCA - str. 7

ŁĘCZYCA-WIEZIENIE

Klasztor oo. Dominikanów powstał w 1275-79 r. z fundacji Władysława Łokietka. W 1341 r. drewniane budynki, w których przebywali bracia zakonni, zamienili na piętrowy klasztor i kościół św. Dominika. Zabudowania dostawiono do narożnika murów obronnych. Fundatorem był król Kazimierz Wielki. Klasztor był kilkakrotnie odbudowywany ze zniszczeń oraz przebudowywany w XVIII i XIX w. Z pierwotnych murów zachowało się tylko prezbiterium kościoła i parter budynku klasztorowego. W 1799 r. władze pruskie dokonały kasaty klasztoru, a w 1801 r. częściowo rozebrały, zamieniając na więzienie, które istniało do 2006 r. Dziś jest plan adaptowania obiektu do celów turystyki i kultury. Promocja pomysłu odbywa się poprzez organizację imprez np. koncerty piosenki turystycznej, wystawy fotograficzne. Mają tu być również miejsca noclegowe.

ŁĘCZYCA-MUZEUM

W XIV-wiecznym zamku królewskim wybudowanym przez Kazimierza Wielkiego mieści się Muzeum Regionalne, w którym można obejrzeć wystawy: archeologiczną, historyczną i etnograficzną. Jedną z wystaw jest ekspozycja rzeźb o tematyce demonicznej, gdzie można obejrzeć różne wcielenia Diabła Boruty.

Hotel CHROBRY **, Topola Królewska 37a, Łęczycy, tel. 24 722 34 00, www.hotelchrobry.pl
Zajazd MONA, Borki 81, tel. 24 721 01 75
Zajazd ZATOKA, Sierpów 33, tel. 42 718 07 88, www.zatoka.of.pl
Zajazd SENATOR, Łęczycy, ul. Ozorkowskie Przedmieście 47, tel. 24 721 24 04,
Bursa Szkolna, Łęczycy, ul. Kaliska 13, tel. 24 388 36 00

NOTATKI:

Ktery (węzeł szlaków)	4,5 km
Strzegocin	3,0 km
Głędzianów	2,5 km
Głędzianówek	4,5 km
Rybitwy ← 2 km Prądzew	2,0 km
Zagaj	4,0 km
Skrzyżowanie z drogą 703	4,0 km
Łęczycyca (centrum)	1,5 km
Łęczycyca (przejazd przez tor kolejowy)	4,0 km
Topola Katowa	4,5 km
Krzepocin II (węzeł szlaków)	

Bitwy nad Bzurą (Okolice Piątku)

Szlak poświęcony Bitwie nad Bzurą ma dwie pętle: północną - po okolicach Kutna (liczy 28 km) i południową - po okolicach Piątku (liczy 46 km). Szlak znakowany jest kolorem żółtym, obie pętle łączy droga nr 702 z Pęcławic do Młogoszyna.

Bitwa nad Bzurą była największą bitwą podczas wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r. Toczyła się w dn. 9-18 września. Dwie armie polskie *Poznań* (dowódca: gen. Tadeusza Kutrzeby) i *Pomorze* (dowódca: gen. Władysław Bortnowski) starły się z niemieckimi 8 Armią i 10 Armią z Grupy Armii *Południe* (dowódcy: gen. Gerda von Rundstedta i Johanna Blaskovitz). Całością sił polskich dowodził gen. Tadeusz Kutrzeba. Miał do dyspozycji 8 dywizji piechoty i 2-4 brygady kawalerii. Natarcie na Stryków Polacy dokonali w pierwszej fazie bitwy. Jednostki polskie zdobyły Łęczycę, Piątek, Uniejów, Galewice i dotarły do linii Ozorków-Stryków. 11 września zdobyły Łowicz, ale w nocy 12/13 września wycofały się na lewy brzeg Bzury. W drugiej fazie bitwy gen. Kutrzeba zdecydował o natarciu na Skierniewice. Po zaciętych walkach (zmagania o Sochaczew trwały 2,5 dnia) *Armia Pomorze* odeszła za Bzurę. 16-18 września dowódcy próbowali wyprowadzić swoje wojska z okrążenia i przebić się do Warszawy. Miał to umożliwić atak między Sochaczewem a Witkowicami. Ale w okolicy Puszczy Kampinoskiej zdołało przebić się tylko ok. 50 tys. żołnierzy, 100 tys. dostało się do niewoli, 15 tys. poległo. Straty Niemców wyniosły 8 tys. osób. Stracili 50 czołgów. Walki w okolicach Piątku toczyły się w pierwszej fazie bitwy. 9 września Polacy w zaciętym boju zdobyli zniszczone miasto. Opuścili je 13 września bez walki, w związku ze zmieniającą się sytuacją na froncie.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Dwór w Goślibiu

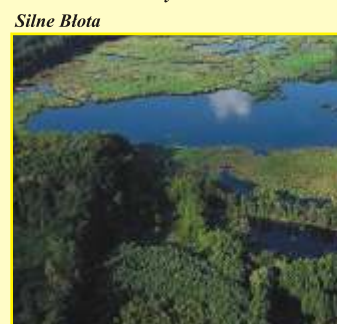
Kościół w Ciechosławicach

Dwór w Orenicach

Pradolina Bzury-Neru Natura 2000

Silne Błota

PIĄTEK - str. 57

JANOWICE

Dwór wzniesiony pod koniec XIX w. Dzisiaj ruina. Charakteryzuje się ciekawą architekturą.

BALKÓW

Kompleks dworsko-parkowy, składający się z: ruin dworu z 2. poł. XIX w., dworu z 1926 r. oraz zabytkowego parku z XX w.

GOŚLUB - str. 57

CIECHOSŁAWICE - PEĆŁAWICE

Zabytek stanowi Sanktuarium Matki Boskiej Łaskawej z 1. poł. XVI w. z cudownym obrazem. Drewniany kościół z 1521 r., posiada rokokowe wyposażenie. Atrakcją jest dwór z poł. XIX w. wraz z parkiem, a w nim pomnikowe dęby.

ORENICE

Parterowy, modrzewiowy dwór, wzniesiony na przełomie XVIII i XIX w. Niedługo był gontowym dachem. Zabytek położony jest w pozostałościach parku. Zachowały się też budynki gospodarcze folwarku. Na skraju wsi, znajduje się kopiec, jest to grodzisko stożkowate.

OSZKOWICE (3 km)

Zabytkowy kościół modrzewiowy, wzniesiony w 1629 r. W tutejszych księgach metrykalnych znajduje się akt urodzenia i chrztu Władysława Grabskiego, premiera i ministra finansów II RP.

SUŁKOWICE

Atrakcję stanowi dwór z XIX w. otoczony parkiem, w którym rosną 300-letnie dęby.

WITÓW

Klasykistyczny dworek z 1. poł. XIX w. Jest to parterowa budowla wzniesiona na planie prostokąta z gankiem wspartym na czterech kolumnach. Właścicielem dworku w Witowie jest światowej sławy skrzypek - Konstanty Andrzej Kulka. W odległości około 2 km w głębi lasu znajdują się *Silne Błota* - torowisko z zanikającym jeziorkiem oraz las z wydmami - siedlisko rzadkiej roślinności, a także oaza ptactwa.

● Piątek
(centrum)

3,5 km

● Janowice

3,0 km

● Balków

5,0 km

● Goślib

2,0 km

● Piekary

2,5 km

● Ragaszyn

3,0 km

● Pęcławice

5,0 km

● Orenice

→ 3 km Oszkowie

2,0 km

● Łęka
(węzeł szlaków)

2,5 km

● Piekary

(skrzyżowanie z drogą nr 703)

6,5 km

● Witów

4,0 km

● Podgórzyce

4,5 km

● Sułkowice I

2,5 km

● Piątek
(centrum)

Gospodarstwo agroturystyczne:

- M. Kubus, Konarzew 64, tel. 24 722 19 24, 692 257 980, www.leczycki.pl

NOTATKI:

.....

Bitwy nad Bzurą (Okolic Kutna)

Muzeum Bitwy nad Bzurą w Kutnie jest oddziałem Muzeum Regionalnego. Mieści się w budynku klasycystycznego mauzoleum w Parku Wiosny Ludów, które zostało zbudowane w 1840 r. jako kaplica grobowa ówczesnych właścicieli Kutna - Walentyny z Gliszczyńskich i Feliksa Minińskich. Ekspozycja przedstawia przebieg największej operacji wojennej w Polsce we wrześniu 1939 r., kiedy dwie polskie armie *Poznań* i *Pomorze* pod dowództwem gen. Tadeusza Kutrzeby przejęły inicjatywę na froncie i w ciężkich walkach poważnie zagrożony hitlerowskim planem „blitzkriegu”. W muzeum zgromadzono pamiątki z dni bitwy - elementy umundurowania i uzbrojenia, rogatywki, fotografie, repliki lanc, dokumenty itd. Przy wejściu do muzeum stoi działo z 1939 r.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Ratusz w Kutnie

Muzeum Bitwy nad Bzurą w Kutnie

Dwór w Kutnie

Kościół w Orłowie

KUTNO

Dawny gród położony przy średniowiecznym trakcie z Mazowsza do Wielkopolski. Prawa miejskie uzyskało przed 1432 r., odnowiono je w 1504 r. W XIX w. nastąpił stopniowy rozwój gospodarczy miasta, co związane było z uzyskaniem przez Kutno połączeń kolejowych z Łowiczem (1861), Toruniem (1862) oraz z Łodzią, Koninem i Poznaniem (1921-22). W dn. 9-20 września 1939 r. w okolicach Kutna miała miejsce bitwa nad Bzurą. Miasto zachowało układ urbanistyczny z dwoma rynkami i arterią przelotową oraz kamienice mieszczańskie z XVIII w. Klasycystyczny i dwukondygnacyjny Ratusz Miejski z XIX w. jest siedzibą Muzeum Regionalnego, w którym można obejrzeć pamiątki i dokumenty obrazujące dzieje miasta. Poza tym: zespół pałacowy Gieralt (obecnie Szkoła Muzyczna) w parku Wiosny Ludów - wzniesiony w stylu rokokowym w 1775-91 r.; Pałac Saski - dawny zajad wzniesiony dla króla Augusta III w 1750-53 r. (dziś jest najstarszym zabytkiem architektury na terenie Kutna); neogotycki kościół św. Wawrzyńca, wybudowany w 1882-85 r. (świątynia bazylikowa z dwiema strzelistymi wieżami); dawny Teatr Miejski związany z osobą Henryka Sienkiewicza; klasycystyczna rotunda w parku Wiosny Ludów, obecnie siedziba Muzeum Bitwy nad Bzurą; drewniane dwory z XIX w. oraz spichlerz z końca XVIII w. Kutno jest miastem słynącym z baseballu, mieści się tu Europejskie Centrum Małej Ligi Baseballu. Corocznie obchodzone jest Święto Róży (wrzesień), tradycyjna impreza hodowców tych pięknych kwiatów.

SIEMIENICE

Znajduje się tu zespół pałacowo-parkowy, dom rządcy oraz zespół folwarczny.

MŁOGOSZYN

Zachował się tu klasycystyczny, parterowy dwór z piętrowym ryzalitem wzniesiony w XIX w. Dwór znajduje się w parku.

ŁĘKI KOŚCIELNE - str. 59

ORŁÓW - str. 59

Kutno
(węzeł szlaków)

4,0 km

Wierzyki

2,5 km

Skrzyżowanie
z drogą nr 702

2,5 km

Marcinów

3,5 km

Siemienice

2,5 km

Młogoszyn

1,0 km

Skrzyżowanie
z drogą nr 702

3,0 km

Łęki
Kościelne
2,0 km

Szewce
Owsiane

3,0 km

Konstantynów

4,5 km

Orłów

NOTATKI:

.....

.....

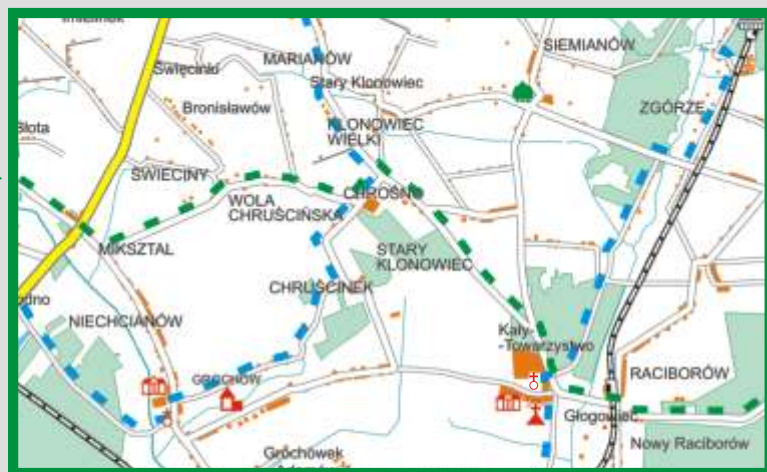
.....

.....

.....

Pałace, zamki, dwory...

Szlak rowerowy *Pałace, dwory i zamki*. Wytyczony w 2008 r. przez Związek Gmin Regionu Kutnowskiego, oznakowany kolorem zielonym i liczy 49 km. Prowadzi z Krośniewic do Oporowa. W Krośniewicach znajduje się zespół pałacowo-parkowy Rembelskich. Atrakcją jest tu centralna stacja Krośniewickiej Kolei Dojazdowej, której trasa sięga do Wielkopolski i na Kujawy (to najdłuższa sieć wąskotorowa w Europie). Podworskie parki obiekty architektoniczne można też zwiedzić w Głazkowie, Imielnie i wsi Misztal (znajduje się tam niedawno odnowiony dworek, do którego prowadzi zabytkowa aleja lipowa). W Imielnie warto też zwrócić uwagę na zabytkowy kościół. Wędrując szlakiem nie można pominąć czterech cennych rezerwatów przyrody *Ostrowy*, *Bažantarnia*, *Perna* i *Dąbrowa Świetlista* chronią wyjątkowe okazy m.in. dębów szypułkowych, lipy drobnolistnej, białodrzewu, platanów i jesionów. W lesie k. Głogowca godne uwagi jest Sanktuarium Matki Bożej Głogowieckiej z 1434 r. W Oporowie znajduje się gotycki zamek, otoczony parkiem krajobrazowym.

Łódzkie - turystyka rowerowa

Muzeum w Krośniewicach

Rezerwat OSTROWY

Rezerwat OSTROWY BAŻANTARIA

KROŚNIEWICE - str. 63

DĄBROWICE (1,5 km)

Neogotycki kościół pw. śś. Wojciecha i Stanisława z 1813 r. Zachował się tu ratusz z 2. poł. XIX w., dom parafialny z 1. poł. XX w. oraz drewniane domy z XIX w. W rejestrze zabytków znajduje się dom przy ul. Rynek 6 (1. poł. XIX w.). Dąbrowice są jedną ze stacji Krośniewickiej Kolei Dojazdowej - najdłuższej w Europie linii kolei wąskotorowej, zbudowanej w czasie I wojny światowej przez Niemców w celu zaopatrywania pobliskiego frontu.

REZERWAT OSTROWY

Rezerwat leśny utworzony dla ochrony fragmentu lasu o cennym florystycznie i rzadkim charakterze, w regionie o wyjątkowo niskiej lesistości. Na jego terenie występuje 180 gatunków roślin naczyniowych i 12 gatunków mchów.

REZERWAT OSTROWY-BAŻANTARIA

Chroni starodrzew dębowy - ponad 130 drzew. Struktura drzewostanu jest wielopiętrowa. Najwyższe piętro tworzy drzewostan dębowy, niższe - lipa drobnolistna, jesion wyniosły, dąb oraz grab pospolity, klon pospolity, klon jawor, brzoza brodawkowa. Ponadto występuje tutaj ok. 70 gatunków roślin zielnych i 20 gatunków mszaków.

IMIELNO

Zachował się zabytkowy drewniany kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP wzniesiony przed 1685 r. W rejestrze zabytków figuruje także dzwonnica. We wsi znajduje się również zabytkowy, dziś zrujnowany dwór wzniesiony w połowie XIX w. oraz park.

GŁOGOWIEC - str. 61

Krośniewice
(centrum)
2,5 km

Głaznów

4,0 km

Ostrówki

6,5 km

Witawa

→ 1,5 km
Dąbrowice

5,0 km

Skrzyżowanie
z drogą nr 1

2,5 km

Most na
rzece
Ochnia

3,0 km

Imielno

3,5 km

Mikształ
(skrzyżowanie
z drogą nr 581)

4,0 km

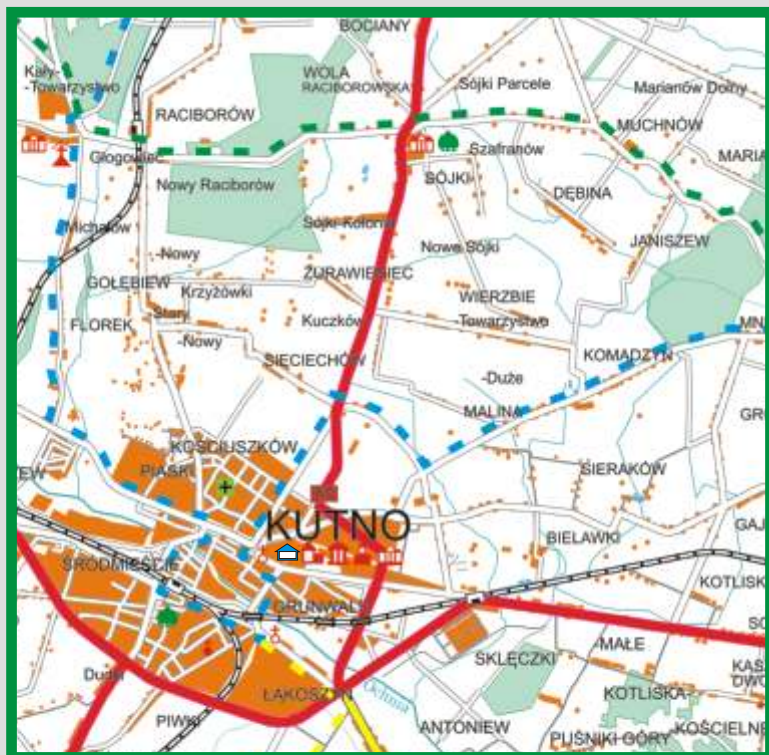
Chrośno
(skrzyżowanie)

3,5 km

Głogowiec

Pokoje Gościnne Muzeum im. Jerzego Dunin-Borkowskiego w Krośniewicach, Krośniewice, Plac Wolności 1, tel. 24 252 33 47, 24 252 44 96, www.muzeumkrosniewice.pl
Pokoje Gościnne Jadwiga Wielichnowska, Krośniewice, ul. Jaśminowa 5
Usługi Hotelarskie REJĘDBAN, Krośniewice, pl. Wolności 21, tel. 603 333 710
Zajazd MORFEUSZ, ul. Sikorskiego, Krośniewice
Zajazd BASIOR, Skłoty k. Krośniewic, tel. 24 252 35 35
www.zajazd-basior.pl
Zajazd DUET, Adamowice 29, Kutno, tel. 24 254 44 72, www.motel-duet.wikom.pl

Pałace, zamki, dwory...

Łódzkie - turystyka rowerowa

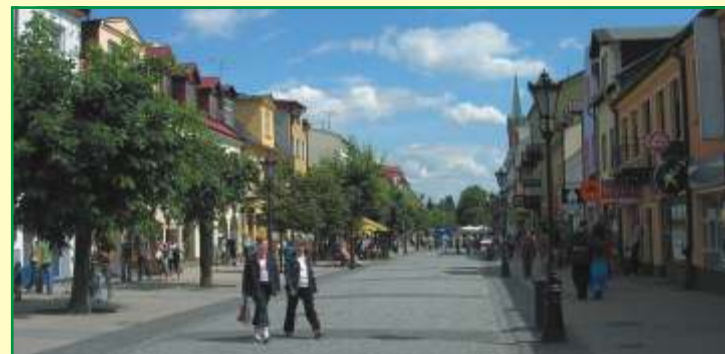

SÓJKI

Zabytek stanowi murowany dwór, wzniesiony przez rodzinę Cicheckich w latach 20. XIX w. i rozbudowany w stylu neogotyckim prawdopodobnie w końcu XIX w., kiedy to urządzono wokół dworu park krajobrazowy. Jest to parterowa budowla z dwoma piętrowymi ryzalitami od strony wschodniej i zachodniej, gankiem od frontu i tarasem od strony ogrodu. Zwraca uwagę ostrołukowy portyk z małymi wieżyczkami. Drugi znajduje się od strony ogrodu, umieszczono na nim dwa kartusze herbowe.

MNICH - str. 59

OPORÓW - str. 59

Kutno ul. Królewska

Zamek w Oporowie

Hotel AWIS **, Kutno, ul. Łęczycka 8, tel. 24 253 87 91, www.awis.kutno.pl
 Hotel RONDO **, Kutno, ul. Mickiewicza 3, tel. 24 355 82 10, www.hotelrondo.pl
 Hotel PIAST *, Kutno, ul. Podrzeczna 4, tel. 24 254 14 34
 Hotel STACJA KUTNO *, Kutno, ul. Łąkoszyńska 127, tel. 24 254 70 65, www.stacjakutno.pl
 Zajazd ALICJA, Kutno, Al. Jana Pawła II, tel. 243 557 353, www.jana.kutno.pl
 Zajazd ELZA, Kutno, ul. Łąkoszyńska 182, tel. 242 540 413, www.elza.superturystyka.pl
 Zajazd U LISKA, Kutno, ul. Łąkoszyńska 238, tel. 24 253 85 46, www.zajazdlisek.pl
 Złota Karczma, ul. Grunwaldzka 37, Kutno, tel. 504 335 472, www.zlotakarczma.kutno.pl
 Kwatery Prywatne DOMINIKA, Kutno, ul. M.C. Skłodowskiej 69/23, tel. 24 254 29 69
 Kwatery Prywatne TERESA, Kutno, ul. Noskowskiego 7a, tel. 509 373 379
 Kwatery Prywatne Na Pałacowej, Kutno, ul. Pałacowa 4/1, tel. 24 254 75 98
 Pokoje Gościnne, Kutno, ul. Sienkiewicza 50/4, tel. 23 355 57 43, 505 381 064
 Pokoje Gościnne Zamek w Oporowie, Oporów, tel. 242 859 122, www.zamekoporow.pl

Głogowiec

5,0 km

Sójki

2,0 km

Muchnów

5,0 km

Mnich

2,0 km

Goleńdzkie

4,0 km

Oporów